

Podnikateľské prostredie v Poľsku z hľadiska uplatňovaných daňových stimulov

The Business Environment in Poland in Terms of applied Tax Incentives

Ivona Ďurinová, Natália Tačarová

Abstrakt: Poľsko, ktoré má veľký vnútorný trh a vzdelaných pracovníkov, sa považuje za veľmi vhodné miesto pre rozvoj podnikania a investovanie. Cieľom príspevku je priblížiť daňové stimuly uplatňované v Poľsku a vyhodnotiť ich na základe ich vplyvu na podnikateľské subjekty resp. podnikateľské prostredie. Pre zahraničných investorov sú najväčším magnetom špeciálne ekonomické zóny, najmä pokiaľ ide o ponúkané oslobodenia od daní, ktoré sú založené na systéme investičných stimulov. Na jednej strane možno konštatovať, že daňové stimuly sú pre krajiny dôležité, ba dokonca nevyhnutné, vzhľadom na prílev zahraničného kapitálu, ale na druhej strane sú domáce podnikateľské subjekty v nevýhode, pretože zahraniční investori narušujú domáce podnikateľské prostredie. Existujú aj možnosti, prostredníctvom ktorých by bolo možné daňové stimuly nahradiť riešeniami, ktoré by mohli využiť všetky podnikateľské subjekty a nie len niektoré.

Abstract: Poland, which has a large internal market and educated workers, is considered an excellent and very suitable place for business development and investment. The aim of the paper is to approximate the tax incentives applied in Poland and evaluate them on the basis of their impact on business entities or business environment. Special economic zones are the biggest magnet for foreign investors, especially in terms of the tax exemptions offered, which are based on a system of investment incentives. On the one hand, it can be stated that tax incentives are important, even necessary, for countries, given the influx of foreign capital, but on the other hand, domestic business entities are at a disadvantage because foreign investors disturb the domestic business environment. There are also possibilities through which tax incentives could be replaced by solutions that could be used by all business entities and not just some.

Kľúčové slová: daňový systém, daňové stimuly, podnikateľské prostredie

Keywords: tax system, tax incentives, business environment

JEL classification: H20, H24, H25

1. Úvod

Daňové stimuly predstavujú konkrétne a cielečné daňové nástroje v hospodárskej a sociálnej politike štátu, prostredníctvom ktorých štát ovplyvňuje správanie ekonomických subjektov, aby tak dosiahol svoje ciele. Pomocou daní môže štát podporovať investovanie a podnikanie, rozvoj regiónov, inovácie a vedecko-technický rozvoj, utlmať výrobu v niektorých odvetviach a pod. (Lénártová, 2014). Rozvoj podnikateľskej sféry je úzko spojený s podporou investícií, ktoré by vytvorili viac príležitostí na ekonomický rast a vytváranie pracovných príležitostí. (Harumová, 2006).

Za výborné a veľmi vhodné miesto na rozvoj podnikania a na investovanie sa považuje Poľsko, ktoré disponuje veľkým vnútorným trhom a vzdelanými pracovníkmi. Cieľom príspevku je priblížiť daňové stimuly uplatňované v Poľsku a zhodnotiť ich na základe ich vplyvu na podnikateľské subjekty, resp. podnikateľské prostredie.

2. Stav riešenej problematiky

Poľsko ponúka zahraničným investičným spoločnostiam viacero druhov investičných stimulov. Regionálna pomoc je považovaná za najviac obľúbený typ pomoci pre spoločnosti, ktoré chcú uskutočniť investičnú činnosť v Poľsku. Udeliť sa môže len pre počiatočné alebo nové investície, ktoré sú charakterizované ako investície súvisiace s týmito nasledujúcimi aktivitami: zriadenie nového podniku, rozšírenie kapacity v existujúcom podniku, zmena v celkovom výrobnom procese v existujúcom podniku, diverzifikácia výstupu podniku. Maximálna úroveň výšky regionálnej pomoci v Poľsku závisí jednak od veľkosti spoločnosti a od toho, kde sa tento projekt bude nachádzať. Je určená ako percento z týchto nasledujúcich nákladov: investičných nákladov na hmotné a nehmotné aktíva, odhadovaných mzdových nákladov, ktoré vyplývajú z vytvorenia pracovných miest určených za obdobie dvoch rokov, alebo ako kombinácia prvého a druhého bodu, podľa toho čo je vyššie. (Ernst and Young, 2018).

Regionálna pomoc dostupná v Poľsku sa poskytuje v rôznych formách, ktoré sú známe ako oslobodenie od dane z príjmov v špeciálnych hospodárskych zónach, štátne dotácie, čiže podpora z domáceho rozpočtu alebo ako peňažné dotácie, prípadne pôžičky z fondov EÚ.

V Poľsku sa tiež využíva investovanie do špeciálnych hospodárskych zón, ktorých je štrnásť. Takúto zónu môžeme charakterizovať ako samostatnú oblasť, ktorá je určená na vykonávanie rôznych podnikateľských aktivít a činností za určitých osobitných preferenčných podmienok. Špeciálne hospodárske zóny ponúkajú takýmto novým zahraničným investorom atraktívne úľavy na dani a jednoduchosť zamestnania. (Interreg Polska – Slowacja, 2018)

Špeciálne hospodárske zóny predstavujú určitý systém podpory zahraničných investícií. Prostredníctvom takýchto zón sa taktiež podporuje aj podnikanie v Poľsku. Každá zóna je zriadená len na určité, časovo obmedzené obdobie a na každú investičnú spoločnosť, ktorá investuje v takýchto zónach sa vzťahujú legislatívne upravené, špecifické dané pravidlá podľa zákona o špeciálnych hospodárskych zónach. Každá spoločnosť si môže uplatniť daňové úľavy na dani z príjmov, avšak len ak získa od ministerstva hospodárstva povolenie na vykonávanie podnikateľskej činnosti v jednej z týchto štrnástich zón. Štátna podpora je poskytnutá len do maximálnej, limitovanej výšky, ktorá sa pohybuje na hranici od 30 % až do 50 % z investičných nákladov, ktorými sú napr. nákup pozemku, nákup dlhodobého hmotného a nehmotného majetku, stavby konštrukcií a budov, prenájom budov a pozemkov. Môže však ísť aj o náklady, ktoré súvisia so zamestnancami (v závislosti od vybranej hospodárskej zóny). Minimálna výška investície však musí predstavovať 100 000 € a daňová úľava sa uplatňuje v daňovom priznaní za príslušný rok. Ďalším významným daňovým stimulom je daňový odpočet nákladov na nové technológie. Za technológiu tu môžeme považovať rôzne technologické poznatky, ktoré sú v podobe nehmotného majetku a sú výstupom výskumu a vývoja a ktoré tak umožňujú podnikateľskému subjektu zlepšiť, prípadne vyvinúť nové služby a výrobky, ktoré sa na svetovom trhu nevyskytovali viac ako päť rokov, čo musí byť aj potvrdené nezávislou poľskou vedeckou inštitúciou v expertnom posudku. Môžeme tak hovoriť napr. o patentoch, softvérových licenciách, obchodných známkach, priemyselných dizajnoch. Výstup z výskumu a vývoja nemôže byť v žiadnom prípade prevedený na inú osobu, pretože vtedy sa uplatnený odpočet bude považovať za pripočítateľnú položku k základu dane a je potrebné ho zdaňovať. Podnikateľské subjekty si môžu uplatniť odpočet na dani až do výšky 50 % technologických nákladov a to vo forme zníženia daňového základu. Odpočet na dani sa uplatňuje na investície

v bežnom zdaňovacom období, prípadne spätne počas predchádzajúcich piatich rokoch. Nevyžaduje sa žiadna úradná žiadosť, takýto odpočet sa zahŕňa do daňového priznania. (Kudlová & Dugas, 2018).

3. Výskumný dizajn

Cieľom príspevku je priblížiť daňové stimuly uplatňované v Poľsku a zhodnotiť ich na základe ich vplyvu na podnikateľské subjekty, resp. podnikateľské prostredie.

Čiastkové ciele sú nasledovné:

- získať prehľad o uplatňovaných daňových stimuloch v podmienkach Poľskej republiky,
- uskutočniť analýzu uplatňovaných daňových stimulov,
- zhodnotiť stav podnikateľského prostredia v Poľsku,
- zhodnotiť dopad daňových stimulov v nadväznosti na základné princípy zdanenia.

V príspevku sa využíva metóda analýzy a syntézy.

4. Výsledky výskumu

Investori v Poľsku môžu využiť širokú škálu investičných stimulov dostupných na regionálnej aj vládnej úrovni, napr. vládne dotácie financované v rámci Programu na podporu investícií zásadného významu pre poľské hospodárstvo v rokoch 2011-2023 (grant na zamestnanosť a investičný grant). Je možné využiť aj možnosť oslobodenia od dane (z dane z príjmov v rámci osobitných ekonomických zón a dane z majetku) alebo nástroje spolufinancované z európskych fondov. Všetky nástroje podpory sú k dispozícii rovnako a podľa rovnakých pravidiel ako pre zahraničných tak aj pre poľských investorov. (Invest in Pomerania, 2019). Investičné stimuly ako podpora sa poskytnú formou dotácii prostredníctvom bilaterálnej dohody, ktorá sa uzatvára medzi ministerstvom hospodárstva a samotným investorom. V zmluve sú podrobne upravené podmienky vyplácania dotácií, ktoré sú úmerne vyplácané podľa miery plnenia záväzkov investora (Ministerstwo inwestycji i rozwoju, 2017). O podporu však môžu požiadať len tie podnikateľské subjekty, ktoré plánujú investovať svoje peňažné prostriedky do týchto nasledujúcich prioritných sektorov (Polish investment & trade agency, 2018) : automobilového priemyslu, odvetví leteckej dopravy, výskumu a vývoja (R&D), moderných služieb, poľnohospodárstva a potravinárstva, biotechnológie, elektronického sektora a výroby domácich spotrebičov.

O podporu môžu požiadať aj podnikateľské subjekty, ktoré svoje investície plánujú vložiť do výroby aj v iných sektoroch, avšak minimálne oprávnené náklady projektu budú predstavovať 174,60 mil. € a vytvoria aspoň 200 nových pracovných miest alebo investovaním minimálne 116,40 mil. € oprávnených nákladov a vytvorením aspoň 500 nových pracovných miest (významné investície). Tabuľka č. 1 uvádza prehľad podpory pri vytváraní nových pracovných miest, prehľad maximálnej výšky podpory spolu s minimálnym počtom novovytvorených pracovných miest a minimálnou výškou oprávnených nákladov v jednotlivých sektoroch.

V sektore zameranom na výrobu nie je možné poskytnúť podporu na investície v tom regióne, kde miera nezamestnanosti je nižšia ako 75 % národného priemeru. Dôležité je poznamenať, že pri oprávnených nákladoch na novú investíciu v sektore moderných služieb a výskumu a vývoja sa do týchto nákladov nezahŕňajú náklady na prenájom kancelárskych priestorov. Výhodu ponúka východná časť Poľska, kde sa maximálna výška podpory na jedno novovytvorené pracovné miesto môže navýšiť o 20 %. Výška podpory spojená s nákladmi na vytvorenie nových pracovných miest sa člení podľa toho, či sa jedná o: investície do výroby (výška podpory tak závisí od počtu novovytvorených pracovných miest, percenta zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním, lokality, výšky investičných výdavkov, sektora a od

atraktivnosti daného výrobku na medzinárodných trhoch); investície do služieb (výška podpory sa tak odvíja od počtu novovytvorených pracovných miest, percenta zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním, lokality, komplexnosti procesov poskytovaných spoločnosťou). Tabuľka 2 uvádza prehľad podpory vzhľadom na oprávnené náklady novej investície, čiže investičný grant.

Tab.1: Prehľad podpory pri vytváraní nových pracovných miest

Sektor	Nové pracovné miesta	a	Oprávnené náklady na novú investíciu	Maximálna výška podpory na jedno miesto v €
Výroba: • automobilový priemysel • biotechnológie • elektronický sektor • letecké odvetvie • PLN a potravinárstvo	250		9,30 mil. €	od 745,05 do 3631,13
• moderné služby	250		350 000 €	
• výskum a vývoj	35		230 000 €	
• významné investície v iných odvetviach	200 al. 500		174,60 mil. € al. 116,40 mil. €	

Zdroj: spracované podľa údajov z PAIH (Polish investment & trade agency, 2018)

Tab. 2: Prehľad podpory oprávnených nákladov novej investície

Sektor	Nové pracovné miesta	a	Oprávnené náklady na novú investíciu	Výška podpory (% z oprávnených nákladov)
Výroba: • automobilový priemysel • biotechnológie • elektronický sektor • letecké odvetvie • PLN a potravinárstvo	50		37,30 mil. €	od 1,50 % do 7,50% oprávnených nákladov
• významné investície v iných odvetviach	200 al. 500		174,60 mil. € al. 116,40 mil. €	
• výskum a vývoj	35		2,30 mil. €	až do výšky 10 % oprávnených nákladov

Zdroj: spracované podľa údajov z PAIH (Polish investment & trade agency, 2018)

Pri investičných grantoch tiež platí, že v sektore, ktorý je zameraný na výrobu, podporu nie je možné poskytnúť na investície v tom regióne, kde miera nezamestnanosti je nižšia ako 75 % národného priemeru. V sektore výskum a vývoj do oprávnených nákladov nie je možné zahrnúť náklady spojené s prenájom kancelárskych priestorov. Pre celý výrobný sektor a sektor významných investícií platí, že výška podpory, ktorá bude poskytnutá, môže byť navýšená o 5 percentuálnych bodov, ak bude investícia umiestnená vo východnom Poľsku. Celkový rozpočet programu, ktorý je plne financovaný zo štátneho rozpočtu je vo výške 963,4 mil. PLN (224 015 253,69 €). Tabuľke 3 uvádza rozpočet programu v jednotlivých rokoch.

Tab. 3: Rozpočet programu v jednotlivých letech sledovaného období

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Suma v mil. €	6,27	7,91	6,84	17,67	20,00	22,79	22,55	30,23	29,07	25,57	11,63	11,63	11,89

Zdroj: spracované podľa Ministerstva rozvoja (MINISTERSTWO ROZWOJU, 2016)

Z tabuľky 3 je zrejmé, že najvyššia podpora prislúchala za celé sledované obdobie roku 2018 a najnižšia bola zaznamenaná v začiatkoch programu, avšak postupne rástla až do roku 2019, keď rozpočet začne opätovne klesať.

Zákon z 10. mája 2018 novelizoval nástroje **oslobodenie od dane z príjmov právnických osôb**, ktoré sú jednou z foriem regionálnej štátnej pomoci. Nový zákon umožňuje využívať oslobodenie od dane v celom Poľsku spoločnostiam, ktoré realizujú nové investície ako vo verejnom tak aj súkromnom sektore. Súčasné povolenia na prevádzkovanie spoločnosti v špeciálnych ekonomických zónach (SEZ) zostávajú naďalej v platnosti do konca roka 2026. (Polish investment & trade agency, 2018). Podľa nových nariadení sú tieto nasledujúce spoločnosti oprávnené získať štátnu pomoc vo forme oslobodenia od daní (Čl. 13 Nariadenia komisie EÚ č. 651/2014 zo 17. 6. 2014, ktorým sa niektoré druhy pomoci považujú za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa čl. 107 a 108 zmluvy):

- všetky spoločnosti tradičného priemyselného odvetvia s výnimkou tých spoločností, ktoré vyrábajú alkohol, tabak a tabakové výrobky, výbušniny, oceľ, taktiež spoločnosti, ktoré pôsobia v sektore distribúcie a výroby energií, veľkoobchod a maloobchod, zariadenia ponúkajúce služby spojené s ubytovaním a prevádzkovaním herní. Vylúčenie z poskytovania podpory platí aj pre oceľiarsky, hutnícky, železiarsky a uhoľný sektor a sektor dopravy a to na základe právnych nariadení EÚ;
- vybrané spoločnosti zo sektora moderných služieb, ktoré sú zamerané na výskum a vývoj v oblasti technických a prírodných vied, služby IT, auditorské a účtovné služby, účtovníctvo s výnimkou daňových priznaní, telefónne, inžinierske a architektonické centrá a tiež služby technického výskumu a analýzy.

Výška štátnej pomoci vo forme daňovej úľavy sa stanoví na základe mapy regionálnej pomoci, ktorá bola určená na obdobie od r. 2014 – 2020. V prípade stredných, malých a mikropodnikov sa podpora zvýši o 10 – 20 %. Najvyššiu daňovú úľavu je možné získať v štyroch vojvodstvách: Varmsko-mazurské, Podleské, Lubelské a Podkarpatské. Daňovú úľavu tu je možné získať až vo výške 50 % z oprávnených nákladov na regionálnu pomoc. Najnižšiu daňovú úľavu z oprávnených nákladov je možné uplatniť v hlavnom meste Poľska, Varšave (Polish investment & trade agency, 2018). Podnikateľský subjekt musí spĺňať kvalitatívne a kvantitatívne kritéria (minimálna výška oprávnených nákladov), ktoré závisia od miery nezamestnanosti v oblasti, v ktorej sa investícia zrealizuje. Do týchto kvantitatívnych kritérií spadá aj veľkosť podniku. Tabuľka 4 uvádza prehľad minimálnych oprávnených nákladov z pohľadu kvantitatívnych kritérií.

Kritériá kvality sú zamerané na trvalo udržateľný hospodársky vývoj a na trvalo udržateľný sociálny rozvoj. Aby podnikateľský subjekt dosiahol základné kritéria kvality pri realizácii investícií v určitom sektore, musí získať určený minimálny počet bodov.

Tab. 4: Kvantitatívne kritéria v Poľsku

Miera nezamestnanosti v okrese/priemerná nezamestnanosť	Minimálne oprávnené náklady v mil. €			
	Veľké podniky	Stredné podniky	• Malé podniky • Projekty vo VaV • Moderné obchod. služby	Mikropodniky
< 60 %	23,25	4,65	1,16	0,47
60 % - 100 %	18,60	3,72	0,93	0,37
100 % - 130 %	13,95	2,79	0,69	0,28
130 % - 160 %	9,30	1,86	0,47	0,19
160 % - 200 %	4,65	0,93	0,23	0,09
200 % - 250 %	3,49	0,69	0,17	0,07
> 250 %	2,32	0,47	0,12	0,05

Zdroj: spracované podľa PAIH (Polish investment & trade agency, 2018)

Úľava na dani z príjmov je považovaná za nástroj, ktorý je medzi podnikateľskými subjektmi čoraz viac obľúbený a ponúka sa aj v ďalších iných krajinách, s ktorými Poľská republika súperí o nové investičné zámery. Znížením daňového bremena vznikajú stimuly na začatie ďalších investičných zámerov, prípadne rozšírenie existujúcich obchodných činností. (Polish investment & trade agency, 2018).

Špeciálne ekonomické zóny vznikli s cieľom rozvoja poľského hospodárstva, v snahe zrýchliť hospodársky rast v určitých poľských regiónoch, podporiť vývoj, inovácie, nové technológie, obnoviť starú dopravnú infraštruktúru, zvýšiť konkurencie schopnosť tovarov a služieb a zabezpečiť a vytvoriť ďalšie nové pracovné miesta. (Velvyslanectví ČR ve Varšave, 2018). Tieto zóny (tabuľka 5) fungujú v Poľsku od r. 1995 a do konca roka 2018 sa v nich vytvorilo 372 152 pracovných miest. Kapitálové výdavky predstavovali celkovo 31,68 mld. € a v týchto špeciálnych zónach investovalo viac ako 2 000 investorov. Najviac vytvorených pracovných miest sa pripisuje oblastiam Katowice, Wałbrzych a Łódź. Výdavky v týchto troch zónach majú 56 %-ný podiel na celkovej výške kapitálových výdavkoch.

Najmenej vytvorených pracovných miest sme zaznamenali v zónach Kamienna Góra, Słupsk a Starachowice, kde počet týchto miest neprekročil 10 000. V týchto zónach sú aj najnižšie kapitálové výdavky, podiel na celkových kapitálových výdavkoch predstavoval len 5,14 %. Päť zo štrnást poľských špeciálnych ekonomických zón sa dostalo do medzinárodného rebríčka 50 najlepších ekonomických zón na svete, ktorý zostavuje časopis Financial Times. Najlepšie výsledky dosiahla zóna Katowice, ktorá sa umiestnila v rámci Európy na 2. mieste a obsadila aj 11. miesto vo svete. Do rebríčka sa dostali aj zóny Wałbrzych, Łódź, Pomorska a Starachowice. Tieto zóny sa od ostatných umiestnených v rebríčku odlišujú najmä vysokou kvalitou infraštruktúry a rozsiahlou dopravnou sieťou. Rozhodnutie poľských orgánov o rozšírení činnosti SEZ do roku 2026 získalo v európskych obchodných sférach veľmi pozitívne ohlasy. Špeciálne ekonomické zóny sú najväčším magnetom pre zahraničných investorov, predovšetkým z hľadiska ponúkaného oslobodenia od dane, ktoré vychádzajú zo systému investičných stimulov. (Ernst and young, 2013).

Tab. 5: Špeciálne ekonomické zóny

SEZ	Výška verejnej pomoci v %	Sub- zóny	Voľné priestory v ha	Počet investorov	Kapitálové výdavky v €	Vytvorené pracovné miesta
Kamienna Góra	45	17	300,69	43	619 173 238,39	7 677
Katowice	25 al. 10 a 20	4	900,00	350	7 905 873 599,03	76 000
Kostrzyńsko- Słubicka	25-45 al. 35- 55	57	791,00	234	1 836 952 983,30	32 745
Kraków	35-55	36	949,66	176	1 023 113 053,99	28 355
Legnica	25-45 al 35- 55	21	947,78	59	1 964 842 115,05	15 800
Łódź	35-55	45	986,57	44	3 487 885 411,34	37 000
Mielec	50	16	749,00	39	2 860 066 037,30	46 000
Pomorska	35-55	33	1 629,03	134	2 488 024 936,75	26 866
Słupsk	35-55	18	536,00	89	420 322 568,50	3 140
Starachowice	35-55	16	257,10	176	588 755 057,43	8 289
Suwałki	35-55 al. 50- 70	18	202,41	125	883 597 637,54	10 500
Tarnobrzeg	35-55 al. 50- 70	24	433,08	149	1 946 240 059,53	15 606
Wałbrzych	25-55	58	1 800,00	230	6 278 193 740,41	53 000
Warmińsko- Mazurska	35-55 al. 50- 70	37	893,24	113	1 209 133 609,26	11 174
Spolu	-	-	-	2 132	31 675 221 064,52	372 152

Zdroj: spracované na základe údajov od PAIH

5. Diskusia

Na základe údajov v tabuľke 6 sa Poľská republika nachádza na 33. mieste v porovnaní s ďalšími 190 krajinami a dosiahla skóre 76,95 zo 100 možných (skóre 100 predstavuje najlepšie hodnotenie). Poľsko sa nachádza na 13. mieste z 28 členských krajín EÚ. Najhoršie umiestnenie môžeme vidieť pri začatí podnikateľskej činnosti, kde sa Poľsko umiestnilo na 121. mieste (na takto vysokých priečkach sa umiestnili krajiny ako napr. Nigéria, Malajzia a Chorvátsko). V porovnaní s predchádzajúcim rokom Poľsko získalo o 0,36 % bodu menej, na čom sa najmä podpísalo zhoršenie skóre v oblasti administratívy spojeney s platbou dane.

Najväčšie nedostatky v Poľsku sú v začatí podnikateľskej činnosti, čo vyplýva z časovej a nákladovej náročnosti. V Poľsku trvá celý proces spojený so začatím podnikania viac ako päť týždňov, je zložený z piatich úkonov, avšak väčšina z nich je spojená s rôznymi registračnými poplatkami.

Tab. 6: Podnikateľské prostredie v Poľsku

Položka	2019 - umiestnenie	2019 – skóre	2018 – skóre	zmena skóre (% bodov)
Celkové umiestnenie	33	76,95	77,31	0,36
Začatie podnikateľskej činnosti	121	82,85	82,78	0,07
Riešenie stavebných povolení	40	75,18	75,16	0,02
Dodanie elektrickej energie	58	81,35	81,35	-
Obstaranie majetku	41	76,09	76,49	0,40
Získanie úveru	32	75,00	75,00	-
Ochrana investorov	57	61,67	61,67	-
Administratíva spojená s platbou dane	69	76,49	79,50	3,01
Obchodovanie cez hranice	1	100,00	100,00	-
Vymožiteľnosť kontraktov	53	64,36	63,44	0,92
Riešenie platobnej neschopnosti	25	76,48	77,71	1,23

Zdroj: spracované podľa Doing Business (Doing business, 2019)

Problém je tiež s opakujúcimi sa stimulmi pre tie isté podnikateľské subjekty, ktoré majú tak v porovnaní s konkurenciou trvalo nižšie dane. Ak takúto pomoc dostávajú spoločnosti opakovane, možno oprávnené pochybovať, či je daná spoločnosť konkurencieschopná, prípadne či tu nenastáva politická prepojenosť s tými, ktorí túto pomoc schvaľujú. Vláda by nemala podporiť spoločnosti, ktoré sa nevedia udržať na trhu, pretože ide o mrhanie verejných zdrojov a diskrimináciu podnikateľov, ktorí zo svojich zaplatených daní cez stimuly živia iné spoločnosti, s ktorými zvädzajú boj o zákazníkov ako aj o potenciálnych pracovníkov. V Poľsku možno získať podporu v oblasti investičných stimulov v sektoroch, ktoré sú zamerané na automobilový, letecký a elektrotechnický priemysel, výskum a vývoj, moderné služby, poľnohospodárstvo a biotechnológie s dôrazom na vytváranie nových pracovných miest. Akú výšku štátnej pomoci vo forme daňovej úľavy podnikateľský subjekt získa závisí od toho, kam bude investičný zámer smerovať. Poľsko je rozdelené do šiestnástich regiónov, pričom každý z nich má presne stanovenú percentuálnu výšku podpory, ktorá sa pohybuje v rozpätí od 10 – 50 %. Najnižšiu daňovú úľavu z oprávnených investičných nákladov je možné uplatniť vo Varšave. Poľsko je známe aj svojimi špeciálnymi ekonomickými zónami, ktoré vznikli s cieľom rozvoja poľského hospodárstva, podporiť vývoj, inovácie a nové technológie a zrýchliť tak rast v určitých poľských regiónoch. Od začiatku ich vzniku sa v nich vytvorilo viac ako 350 000 pracovných miest, do ktorých investovalo už cez 2 000 investorov. Najvyššie investície však smerovali do oblastí, ktoré sú viac rozvinuté a investorov neodrádza ani fakt, že percentuálna výška pomoci je v týchto zónach nižšia aj o 30 %. Päť špeciálnych ekonomických zón sa dokonca dostalo do medzinárodného rebríčka päťdesiat najlepších ekonomických zón na svete a práve do týchto zón putovalo najviac investičných výdavkov. Tieto zóny sa vyznačujú najmä vysokokvalitnou infraštruktúrou a rozsiahlou dopravnou sieťou. Poľské orgány sa rozhodli rozšíriť činnosť špeciálnych ekonomických zón až do roku 2026, čo vyvolalo v európskych obchodných sférach pozitívne ohlasy. Špeciálne ekonomické zóny sú najväčším magnetom pre zahraničných investorov, predovšetkým z hľadiska ponúkaného oslobodenia od dane, ktorý vychádza zo systému investičných stimulov.

Na jednej strane možno konštatovať, že daňové stimuly sú pre krajiny dôležité, dokonca až nevyhnutné, vzhľadom na príliv zahraničného kapitálu, avšak na druhej strane v nevýhode sú domáce podnikateľské subjekty, ktorým zahraniční investori narúšajú domáce podnikateľské prostredie. Právna úprava daňových stimulov je často pre daňovníkov nezrozumiteľná a komplikovaná, a preto by sa štát mal začať viac zaoberať ich simplifikovaním. Markovič, Majdúchová a Rybárová (2018) poukazujú na skutočnosť, že najmä začínajúce malé spoločnosti s vysokým inovačným potenciálom narážajú na časté a zásadné výkyvy podnikateľského prostredia, v ktorom sa snažia plánovať a realizovať svoje aktivity a hľadajú nové spôsoby, ako sa s čoraz častejšími a zásadnejšími výkyvmi prostredia vyrovnáť. Štát by sa mal sústrediť hlavne na zlepšenie kvality podnikateľského prostredia, zamerať sa na elimináciu byrokracie, stálosť legislatívy a rovnaké podmienky pre zahraničných aj domácich podnikateľov.

Existujú aj možnosti, prostredníctvom ktorých by bolo možné daňové stimuly nahradiť riešeniami, ktoré by mohli využiť všetky podnikateľské subjekty a nie len niektoré. Jedným z nich by bolo napríklad úplne zrušiť daňové stimuly a namiesto nich plošne znížiť daňové zaťaženie. Ďalšou alternatívou by mohla byť dražba stimulov, resp. regionálna dražba stimulov. Prostredníctvom tejto dražby by bol celý systém objektívnejší, prehľadnejší a k stimulom by sa dostali aj také spoločnosti, ktoré doteraz takúto možnosť nemali. Systém by spočíval v tom, že stanovený objem prostriedkov by sa prideliťoval tým žiadateľom, ktorí by vykazovali napr. čo najnižšie náklady na jedno nové vytvorené pracovné miesto. Inou alternatívou by mohlo byť zníženie odvodov pre zamestnancov s nízkymi príjmami, čo by predstavovalo náhradu za poskytovanie investičných stimulov. Takéto riešenie by sa týkalo značnej časti obyvateľstva a taktiež by výrazne nenarušilo konkurenčné prostredie. Zamestnávateľ by mal výrazne nižšie náklady na zamestnanca a súčasne by mal zamestnanec aj vyššiu čistú mzdu. (Tačarová, 2019).

6. Záver

Daňové stimuly využívajú štáty v záujme motivovať podnikateľské subjekty za určitým účelom, napr. podporiť určité aktivity, rozšíriť podnikateľskú činnosť do znevýhodnených regiónov, podporiť výskum a vývoj a iné. Stimulačná funkcia daní je však v rozpore s princípom neutrality a preto možno konštatovať, že daňové stimuly narúšajú základné princípy trhovej konkurencie. Ak je v záujme štátu prilákať zahraničných investorov, mal by sa predovšetkým zamerať na zlepšenie kvality podnikateľského prostredia a nie len na samotné ponúkanie stimulov.

Literatúra

- DOING BUSINESS. 2019. Ease of doing business in Poland. Dostupné online [18. 05. 2019] <http://www.doingbusiness.org/en/data/exploreeconomies/poland>.
- ERNST AND YOUNG. 2013. Poland is a real special economic zone. Dostupné online [15. 08. 2019] <http://www.ey.media.pl/pr/260712/raport-ey-polska-prawdziwa-specjalna-strefa-ekonomiczna-zwlaszcza-do-czerwca-2014>.
- ERNST AND YOUNG. 2018. Grants and tax incentives for investments in Poland. Dostupné online [15. 12. 2018] [https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-grants-and-tax-incentives-for-investments-in-Poland/\\$FILE/ey-grants-and-tax-incentives-for-investments-in-Poland.pdf](https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-grants-and-tax-incentives-for-investments-in-Poland/$FILE/ey-grants-and-tax-incentives-for-investments-in-Poland.pdf).
- HARUMOVÁ, A. – KUBÁTOVÁ, K. 2006. Dane podnikateľských subjektov. Žilina: Poradca podnikateľa; Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, Ekonomické učebnice. ISBN 80-88931-55-X, 2006.

- INTERREG POLSKA – SLOWACJA. 2018. Rynek pracy na pogoniczu Polsko-Slowackim. Dostupné online [15. 12. 2018] http://przedsiebiorczepogranicze.cku.krosno.pl/?page_id=139.
- INVEST IN POMERANIA. 2018. Investment incentives. Dostupné online [15. 12. 2018] <https://investinpomerania.pl/en/investment-incentives/>.
- KUDLOVÁ, Z. – DUGAS, J. 2018. Analýza daňových stimulov v daňových systémoch vo svete. In *Financie, účtovníctvo, dane 2018 a ich právne aspekty so zameraním na súčasné problémy* : Elektronický recenzovaný zborník vedeckých prác. Košice, 2018. https://books.google.sk/books?id=6yKADwAAQBAJ&pg=PT49&lpg=PT49&dq=da%C5%88ov%C3%A9+stimuly+v+po%C4%BESku&source=bl&ots=pK1qsCpI-t&sig=n_ge4wmDXITsMDsQMBnTKIYCu-o&hl=sk&sa=X&ved=2ahUKEwjZp9eGwMDfAhUNU1AKHY2sB8gQ6AEwAXoECAgQAQ#v=onepage&q&f=false. ISBN 978-80-2254585-3.
- LÉNARTOVÁ, G. 2014. Tax stimulation and business environment in Slovakia. In *Current Problems of the Corporate Sector 2014: Proceedings of International Scientific Conference*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM. ISBN 978-80-225-3867-1, 2014.
- MARKOVIČ, P. – MAJDÚCHOVÁ, H. – RYBÁROVÁ, D. 2018. *Stress Techniques - Innovation of Risk Management Methods*. Praha: Wolters Kluwer, ISBN 978-80-7598-251-3, 2018.
- MINISTERSTVO INWESTYCJI I ROZWOJU. 2017. Program wspierania inwestycji o istotnym znaczeniu dla gospodarki polskiej na lata 2011-2023. Dostupné online [29. 05. 2019] <https://www.mii.gov.pl/strony/zadania/wsparcie-przedsiebiorczosci/program-wspierania-inwestycji-o-istotnym-znaczeniu-dla-gospodarki-polskiej-na-lata-2011-2023/>, 2017.
- MINISTERSTWO ROZWOJU. 2016. Program wspierania inwestycji o istotnym znaczeniu dla gospodarki polskiej na lata 2011-2023. Dostupné online [29. 05. 2019] https://www.mii.gov.pl/media/36998/uchwala_RM_w_sprawie_Programu_wspierania_inwestycji.pdf, 2016.
- POLISH INVESTMENT & TRADE AGENCY. 2018. Investment incentives. Dostupné online [29. 05. 2019] https://www.paih.gov.pl/why_poland/investment_incentives#, 2018.
- POLISH INVESTMENT & TRADE AGENCY. 2018. Polish Investment Zone Act on support for new investments. Dostupné online [29. 05. 2019] https://www.paih.gov.pl/why_poland/Polish_Investment_Zone, 2018.
- POLISH INVESTMENT & TRADE AGENCY. 2018. Special Economic Zones. Dostupné online [29. 05. 2019] https://www.paih.gov.pl/why_poland/investment_incentives/sez, 2018.
- TAČAROVÁ, N. 2019. Application of tax incentives in selected EU countries. University of Economics in Bratislava. Faculty of Business Management; Department of Corporate Finance. – The supervisor of final work: Ing. Ivona Ďurinová, PhD. – Bratislava: FPM EU, 2019.
- VELVYSLANECTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY VE VARŠAVĚ. 2018. Speciální ekonomické zóny – základny pro rozvoj podnikání v Polsku. Dostupné online [30. 05. 2019] https://www.mzv.cz/warsaw/cz/obchod_a_ekonomika/investicni_nabidky_v_polsku/specialni_ekonomicke_zony_zakladny_pro.html, 2018.

Adresa autorov:

Ivona Ďurinová, Ing., PhD.
Ekonomická univerzita v Bratislave
Fakulta podnikového manažmentu
Katedra podnikových financií
Dolnozemska cesta 1/b
852 35 Bratislava
Slovenská republika

e-mail: ivona.durinova@euba.sk

Natália Tačarová, Ing.
Slovenská sporiteľňa, a. s.
Tomášikova 48
832 37 Bratislava
Slovenská republika
e-mail: tacarova.natalia@gmail.com

Príspevok je čiastkovým výstupom riešenia projektu VEGA MŠ SR č. 1/0569/18: „Stabilizácia ľudského kapitálu v podnikoch SR ako imanentný determinant ich úspešnosti, konkurencieschopnosti a udržateľného rozvoja.” v rozsahu 100%.